

ET KIRKELIGT ØJEBLIKSBILLEDE

Af provst *Svend Erik Rasmussen*

Kommer man i god tid til gudstjeneste i en grønlandsk kirke og sætter sig til at tage sine med-kirkegængere af, vil man overalt konstatere, at skaren ikke blot er forholdsvis stor, mange steder meget stor, men den er også – i sammenligning med hjemmedanske forhold – meget „broget“: her bænker sig ikke blot den pæne samfundsborger, men også han, som vi aftenen før bemærkede havde en halvstor fjer på. De retskafne er ikke ene om at udgøre kirkefolket. De, for hvem et eller andet er bristet, er ikke af menigheden sat i gabestokken, men hører med og søger indenfor søndag formiddag. Stadigvæk med dansk kirkegang in mente ser vi mange unge, ikke blot dem fra de „pæne hjem“, men vi genkender f. eks. også nogle af de unge piger, om hvem vi ved, at de ikke sjældent cirkler betænkeligt nær omkring håndværker-barakkerne. I alt for mange danske sogne er kirke og trofast kirkegang i folks bevidsthed kommet til at stå som noget, der kun angår folk af et bestemt miljø, en enklave i samfundet af „hellige“, af folk med særlige religiøse interesser. I Grønland er kirken endnu folkets kirke, tolderes og synderes hjemsted. Rig og fattig, ung og gammel, folk i anorak og skindbukser og folk i terylene, Blå Kors'er og disses – om jeg så må sige – modsætning – det er den grønlandske menighed. Den føler sig ikke afkrævet en moralsk duelighedsattest, før den træder ind i heligheden.

En dansk ven deroppe sagde engang til mig: „Det er meget yndigt med al den kirkegang i Grønland, men de er jo ikke kristne, som de er flest.“ Ak ja, staklen var, i sin forståelse af kristendommen, ikke nået længere end til de 10 bud. Det er opmuntrende at være præst i et land, hvor kirke ikke er for de specielle, de pæne, – – *men* jeg kan ikke komme udenom, at vennen med sin replik rørte ved et problem: forbindelsen mellem søndagens tilbedelse og lovsang på den ene side og så livet i hverdagen på den anden. Hvor levende er denne forbindelse? Har vi i den grad vor „sag“ med Vorherre i orden, at vi ikke hører *kravet* til os? Lige gyldigt, om man vil give etikken en kristelig begrundelse eller en rent borgerlig, kan kirken og dens medarbejdere ikke – af frygt for at blive stemplede som moralister – være ligeglade med, hvordan vi former vort liv i hverdagen.

Et øjebliksbillede af folkeliv og kirke i Grønland males ikke med lyserøde farver. Det vil være uærligt at lægge skjul på, at nytidens samfundsomvæltning har betydet en nedskrivning af bestående værdier. Ganske vist er kirken den „institution“ i Grønland, der er mest uberørt af omvæltningen, og den har derfor i mange henseender – både som kirke og som kulturinstitution – kunnet danne bro mellem nyt og gammelt. Alligevel er det ganske åbenbart, at kirke og menighedsliv ikke er upåvirket af nytidens uro og usikkerhed, og vi har måttet registrere aftagende kirkegang, en mere kritisk indstilling til den kristne livsforståelse og et moralsk skred, „moralisk“ i videste forstand: den indbyrdes hjælpsomhed og offervillighed er mindre udtalt end tidligere, familie-hjemmelivet har tilsyneladende mindre at samle sig om i nutidens arbejderhjem end i tidligere tiders fangerhjem, og er derfor, om ikke i opløsning, så dog i vanskeligheder, kriminaliteten er steget, promiscuiteten, med talrige uægteskabelige fødsler til følge, er almindelig. Således fødes 30 % af børnene i Grønland i disse år uden for ægteskab, ikke sjældent af ganske unge mødre. Og med den grønlandske ægteskabslov fra 1954 er der åbnet mulighed for separation og skilsmisse, en mulighed, som endnu kun få har benyttet sig af.

Sådan tegner billedet sig af den moderne grønlandske hverdag, ind i hvilken kirken skal forkynde sit budskab. Det er ikke mere bare de glade smils boplads, den harmoniske, i sig selv hvilende verden, men et samfund i overgangsalderen, et samfund, der stiller større krav også til en kirkelig indsats i hverdagen. Søndags-gudstjenesten spiller som nævnt fremdeles en stor rolle, selv om især statsinstitutionernes stadige understregen af nødvendigheden af søndagsarbejde – også i gudstjenestetiden – har været til umådelig skade for gudstjenestelivet i de større byer. Men det er ude i hverdagen, at kirken i dag – i højere grad end tidligere – må møde folk. Noget stort kirkeligt foreningsapparat findes ikke og man bør nok være tilbageholdende med i et lille samfund at stykke menighedsarbejdet ud i en masse foreninger. Det er jo lettere at sætte i gang end at holde i gang. Men forskellige danske arbejdsformer er dog – i tillempet form – overført til Grønland: spejderbevægelsen udfører et stort og fortjenstfuldt arbejde og er et glædeligt indslag i ungdomsarbejdet. Folkekirkens afholdsforening, Blå Kors, kan vi slet ikke undvære. Den registrerer mindst 3000 medlemmer ud af et samfund på knap 30.000 mennesker. Unge Hjem har lagt ud i de større byer, et socialt menighedsarbejde ventes påbegyndt. I kulturudvalgene, som varetager et alment-oplysende arbejde, er præster og kateketer ofte medlemmer. Men i øvrigt savner man en større aktiv medleven i og medansvar for det almindelige menighedsliv fra lægfolkets side. Bl. a. af den grund bliver der nu oprettet en menighedsrepræsentation. Menighedsråd findes ikke, men menighedsrepræsentanterne vil kunne være præster og kateketer til stor hjælp ved at give råd og i det hele stå last og brast ved mødearrangementer, indsamlinger, nyopførelser af kirker, formidle kontakt med

Umanak.

menigheden o. s. v. Den indtil nu i en vis forstand ret udprægede præste- og kateketkirke vil hilse menighedsrepræsentanterne velkomne.

Hvem vi fra den evangelisk-lutherske kirkes side havde svært ved at byde hjerteligt velkommen iblandt os, var de udsendinge fra forskellige frikirker og sekter, som kom til Grønland i 1953–54 og som siden har virket nidkært deroppe. Bortset fra brødremenighedens virke i Sydgrønland indtil år 1900 har den evangelisk-lutherske

kirke været det eneste kirkesamfund i Grønland siden Hans Egede, en tilstand, som naturligvis let kunne befordre selvtilstrækkelighed, snæversyn, passivitet og dødvande. Når det alligevel kneb med at byde Syvende Dags Adventister, Jehovas Vidner og en svensk pinsemission velkommen, så skyldtes det ikke alene de teologiske meningsforskelle, der er os imellem – og de er unægtelig store – men lige så meget frygt for, at den talmæssigt lille, men fasttømrede grønlandske menighed skulle blive spaltet op i allehånde trosgrupper, til ubodelig skade for det folkelige fællesskab. Kirken har jo i den urolige nytid været det eneste sted, hvor ikke alt blev slået omkuld, men hvor grønlanderne kunne finde frimodighed til at leve livet i en uvant teknificeret verden.

En sådan spaltning er dog foreløbig ikke sket. Trods ihærdigt missionerende arbejde med husbesøg, salg og uddeling af bøger og pjecer, underholdende mødeaftener, filantropisk arbejde, rejsning af en adventistkirke med en udmærket lysbadeanstalt i Godthåb, har i alt kun en halv snes grønlandere i løbet af 7-år ladet sig gendøbe af adventister og pinsemission. Omtrent halvdelen af disse har senere erklæret, at de havde været udsat for stærk overtalelse og ikke til fulde forstået rækkevidden af det skridt, de foretog, da de lod sig gendøbe. De er senere vendt tilbage til folkekirken.

Fra katolsk side er det i år blevet udtalt i et interview: „Den katolske kirke driver ikke jagt på folkekirkens græsgange. Vi ligger ikke på lur efter gode folkekirke-kristne og søger at hale dem over til os.“ Ikke desto mindre har allerede to romersk-katolske patre taget ophold i Godthåb, og flere siges at følge efter, naturligvis for at hverve tilhængere. At den katolske kirke i første omgang vil „imponere“ en del, er sandsynligt, men på længere sigt regner jeg personligt med grønlanderne trofasthed mod det nedarvede, en følelse af samhørighed inden for det evangelisk-lutherskes rammer og en „hjerteknytthed“ til den danske modermenighed.